

Lieta C-4/23

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 3. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Judecătoria Sectorului 6 București (Rumānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 11. augusts

Prasītāja:

M.-A. A.

Atbildētājas:

Direcția de Evidență a Persoanelor Cluj

*Direcția pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de
Date din Ministerul Afacerilor Interne*

Municipiul Cluj-Napoca

Personas, kas iestājušās lietā:

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Asociația Accept

Pamatlietas priekšmets

Prasība, ar kuru prasītāja M.-A. A. prasa noteikt atbildētājām pienākumu izdarīt šīs personas dzimšanas aktā atzīmes par dzimuma maiņu no sieviešu dzimuma uz vīriešu dzimumu, vārda maiņu un personas koda numura maiņu, tādējādi, lai tas atspoguļotu vīriešu dzimumu, kā arī izdot jaunu dzimšanas apliecību.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Saskaņā ar LESD 267. pantu tiek lūgts interpretēt LES 2. pantu, LESD 18. pantu, 20. pantu un 21. panta 1. punktu, kā arī Hartas 1., 7., 20. un 21. pantu

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai apstāklis, ka *Legea nr. 119/1996 privind actele de stare civilă* (Likums Nr. 119/1996 par civilstāvokļa aktiem) 43. panta i) punktā un 57. pantā nav paredzēts ierakstīt civilstāvokļa dokumentos atzīmi par dzimuma un vārda maiņu, ko vīrietis transpersona ar dubultpilsonību (Rumānijas un vēl citas dalībvalsts) veicis citā dalībvalstī, izmantojot dzimtes atzīšanas tiesā procedūru, un ir prasīts, lai Rumānijas pilsonis izietu jaunu atsevišķu tiesvedības procedūru Rumānijā, caur ārzemēs dzīvojošu Rumānijas pilsoņu reģistru vai Civilstāvokļa aktu reģistru, – procedūru, ko par nepietiekami skaidru un nepietiekami paredzamu ir atzinusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa (2021. gada 19. janvāra spriedums X un Y pret Rumāniju, prasības pieteikumi Nr. 2145/16 un 20607/16) un kas var izraisīt tāda lēmuma pieņemšanu, kas ir pretējs citas dalībvalsts jau pieņemtam lēmumam, liedz izmantot **tiesības uz Savienības pilsonību** (Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. pants) un/vai **Eiropas Savienības pilsoņa tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties Savienībā** (Līguma par Eiropas Savienības darbību 21. pants un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 45. pants) ciņpilnos, vienlīdzības likuma priekšā un nediskriminācijas apstākļos (Līguma par Eiropas Savienību 2. pants, Līguma par Eiropas Savienības darbību 18. pants un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 1., 20. un 21. pants), ievērojot privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību (Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7. pants)?

2) Vai Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības ietekmē atbildi uz pirmo jautājumu, it īpaši, **(i)** ja civilstāvokļa dokumentu maiņas procedūra ir sākta pirms izstāšanās [*Brexit*] un pabeigta pārejas periodā, un **(ii)** izstāšanās [*Brexit*] ietekme nozīmē, ka persona var izmantot ar Eiropas pilsonību saistītās tiesības, tostarp tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties Savienībā, tikai pamatojoties uz Rumānijas identitātes dokumentiem vai ceļošanas dokumentiem, kuros šī persona norādīta kā sieviešu dzimuma persona ar sievietes vārdu, pretēji tiesā jau atzītajai dzimtes identitātei?

Atbilstošās Savienības tiesību normas un judikatūra

LES 2. panta, LESD 18. pants, 20. pants un 21. panta 1. punkts, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 1., 7., 20. un 21. pants

Spriedums, 2021. gada 14. decembris, *Stolichna obshtina, rayon "Pancharevo"* (C-490/20), 41., 42., 44.-48., 52., 54. un 56. punkts; spriedums, 2017. gada 8. jūnijs, *Freitag* (C-541/15), 36.-39. punkts; spriedums, 2008. gada 14. oktobris, *Grunkin* un *Paul* (C-353/06), 28. un 29. punkts; spriedums, 2003. gada 2. oktobris, *Garcia Avello* (C-148/02), 22.-24. punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

Legea nr. 119/1996 privind actele de stare civilă (Likums Nr. 119/1996 par civilstāvokļa aktiem)

9. pants: “*Gadījumā, ja civilstāvokļa aktu reģistra amatpersona vai amatpersona, kas pilda civilstāvokļa aktu reģistrācijas funkcijas, atsakās savu kompetences pilnvaru ietvaros sagatavot dokumentu vai ierakstīt atzīmi, skartā persona var vērsties kompetentajā tiesā atbilstoši likumam.*”

43. panta [vienīgās daļas] i) punkts: “*Dzimšanas dokumentos, un, attiecīgos gadījumos, laulības vai miršanas dokumentos ieraksta atzīmes par notikušajām izmaiņām personas civilstāvoklī, šādos gadījumos: [..]*”

i) *dzimuma maiņas gadījumā pēc sprieduma, kas kļuvis galīgs [..]*”

57. panta (1) punkts: “*Svītrot, papildināt vai grozīt civilstāvokļa dokumentus un tajos ietvertās atzīmes drīkst tikai saskaņā ar tiesas nolēmumu, kas kļuvis galīgs.*”

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītāja M.- A. A., kas sevi identificē kā vīrietis transpersona un stādās priekšā ar personas vietniekvārdu “viņš”, dzimusi 1992. gada 24. augustā Klužas-Napokas pašvaldībā (*Cluj-Napoca*, Rumānija), pēc piedzimšanas tika reģistrēta kā sieviešu dzimuma jaundzimušais.
- 2 Pēc pārcelšanās uz Apvienoto Karalisti kopā ar saviem vecākiem prasītāja 2016. gada 21. aprīlī ieguva minētās valsts pilsonību. Tā kā viņa identificējās kā vīrietis, 2017. gada 27. februārī ar procedūru “Deed Poll” M.-A. A. mainīja šajā valstī vārdu un dzimuma apzīmējumu no sieviešu uz vīriešu, proti, no M.-A. A. kundzes kļuva par M.-A. A. kungu.
- 3 Pēc šīs procedūras sākšanas prasītāja nomainīja virkni Apvienotās Karalistes iestāžu izdotu dokumentu, proti, autovadītāja apliecību un Lielbritānijas pasi.
- 4 2020. gada 29. jūnijā prasītāja Lielbritānijā saņēma arī “Gender Recognition Certificate”, kas apstiprina vīriešu dzimtes identitāti.
- 5 Pēc minēto procedūru pabeigšanas Lielbritānijā prasītāja 2021. gada maijā vērsās pie Rumānijas iestādēm, konkrēti pie *Direcția de Evidență a Persoanelor Cluj – Serviciul stare civilă* (Klužas iedzīvotāju reģistra direkcija – Civilstāvokļa aktu reģistrācijas nodaļa), lūdzot tai, tieši pamatojoties uz Apvienotajā Karalistē jau saņemtajiem dokumentiem (“Deed Poll” un “Gender Identity Certificate”), ierakstīt dzimšanas dokumentā atzīmi par dzimuma un vārda maiņu, attiecīgi nomainīt personas koda numuru tā, lai tas atspoguļotu vīriešu dzimumu, un izdot jaunu dzimšanas apliecību, kas atbilstu jaunajam vārdam, kas norāda vīriešu dzimumu, un ar personas koda numuru, kas sākas ar ciparu “1”.

- 6 Minētais lūgums tika noraidīts, jo Rumānijas iestādes uzskatīja, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem atzīmi par dzimuma maiņu var reģistrēt tikai tad, kad personas dzimuma maiņa ir atļauta ar galīgu tiesas nolēmumu, nevis, balstoties uz apliecību par dzimtes identitātes atzīšanu.
- 7 Ar *Judecătoria Sectorului 6 București* (Bukarestes 6. apgabala pirmās instances tiesa, Rumānija), iesniedzējtiesā, 2021. gada 14. septembrī celtu prasību M.-A. A. lūdz, lai atbildētājām tiktu noteikts pienākums izdarīt minētos grozījumus viņas dzimšanas dokumentā un lai tās izdotu viņai jaunu dzimšanas apliecību, kurā atspoguļotas šīs izmaiņas.
- 8 Lietā vēlāk tika lūgts iestāties *Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării* (Valsts padome diskriminācijas novēršanai, Rumānija), un tika apmierināta *Asociația Accept* papildprasība par iestāšanos lietā prasītājas atbalstam.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 9 M.-A. A. uzsver, ka lūdz tiesu nevis atļaut dzimuma maiņu, bet gan tieši un prioritāri piemērot Savienības tiesības un noteikt atbildētājām pienākumu izdarīt grozījumus viņas dzimšanas dokumentā, lai atzīmes par dzimumu, par vārdu un par personas koda numuru sakristu ar viņas dzimtes identitāti, kas jau galīgi atzīta Apvienotajā Karalistē, kad tā vēl bija Eiropas Savienības dalībvalsts. Šis apstāklis tai ļautu izmantot tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties Savienības teritorijā, izmantojot ceļošanas dokumentu, kas atbilst viņas vīriešu dzimtes identitātei.
- 10 Turklāt pienākums iziet Rumānijā jaunu tiesvedības procedūru, kas attiektos tieši uz dzimuma maiņas atļauju, pakļautu viņu riskam saņemt nolēmumu, kas pretējs Apvienotās Karalistes iestāžu jau pieņemtajam. Turklāt Eiropas Cilvēktiesību tiesa procedūru Rumānijā esot jau kvalificējusi kā nepietiekami skaidru un nepietiekami paredzamu (ECT 2021. gada 19. janvāra spriedums X un Y pret Rumāniju, prasības pieteikumi Nr. 2145/16 un 20607/16).

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 11 Iesniedzējtiesa uzskata, ka tajā skatāmās lietas risinājums ir atkarīgs no Savienības tiesību, kuras prevalē pār valsts tiesībām, interpretācijas, ievērojot, ka tiesībām uz Savienības pilsonību un Savienības pilsoņa tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties Savienībā ir pretrunā tāds valsts tiesiskā regulējuma noteikums, kas ieinteresētajai personai ar dubulpilsonību uzliek pienākumu iziet jaunu tiesvedības procedūru kādā no savas pilsonības valstīm, kaut gan minētā persona ir veiksmīgi noslēgusi kādu procedūru (neatkarīgi no tā, vai tā ir administratīva procedūra vai tiesvedības procedūra) kādā citā dalībvalstī, kuras pilsonis šī persona ir.

- 12 Minētās tiesas ieskatā, tai uzticētās lietas iznākums ir atkarīgs arī no Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības seku konstatējuma. Gadījumā, ja Tiesa uz pirmo jautājumu atbildēs apstiprinoši, ievērojot, ka pirmā dzimtes identitātes atzīšanas procedūra tika sākota Apvienotajā Karalistē pirms minētās valsts izstāšanās no Savienības un tika pabeigta pēc šā notikuma, ir jānoskaidro, vai dalībvalstij, kurā iesniegts pieteikums, ir pienākums atzīt tādas dzimtes identitātes maiņas procedūras juridiskās sekas, kas veikta valstī, kura procedūras sākšanas brīdī bija Eiropas Savienības dalībvalsts, savukārt šīs procedūras noslēguma brīdī bija no Eiropas Savienības jau izstājusies.

DARBĀ VERSIJA